

סוג הבחינה: בגרות
מועד הבחינה: קיץ, מועד ב' תשפ"ג, 2023
מספר השאלון: 011231
שם התלמיד/ה: _____

עברית: לשון

שאלון מותאם

הוראות לנבחן

עברית: לשון – שאלון מותאם

א. משך הבחינה: שעהיים.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שלושה פרקים.

פרק א – שם המספר – 20 נקודות

פרק ב – תחביר / פרק ג – מערכת הצורות – יש לבחור באחד הפרקים – 80 נקודות

סך הכול – 100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: דף עזר (עמ' 4–5).

ד. הוראה מיוחדת: יש להקפיד על כתיב נכון, על כללי הדקדוק ועל פיסוק הגיוני.

שימו לב: בסוף הבחינה מצורפים דפי טיוטה. אין להוסיף דפים אחרים למחברת הבחינה.

השאלות בשאלון זה מנוסחות בלשון רבים, אף על פי כן על כל תלמידה וכל תלמיד להשיב עליהן באופן אישי.

בהצלחה!

השאלות

פרק א: חובה – שם המספר (20 נקודות)

ענו על שאלה 1.

1. (20 נקודות)

- במשפטים שלפניכם הקיפו את הצורות הנכונות של שם המספר מבין האפשרויות הנתונות.
- ג'ימס סורובייצקי פרסם את ספרו "חוכמת ההמונים" לפני כ־20 שנה, כאשר היה בן שלושים ושבע / שלושים ושבעה. הספר מחולק לשתיים עשרה / שנים עשר פרקים, ויש בו מאתיים שמונים ושש / מאתיים שמונים ושישה עמודים. אפשר לקרוא בספר של סורובייצקי על העקרונות של תורת חוכמת ההמונים, למשל העיקרון של אי־תלות בין אנשים, שהוא עיקרון מספר אחד / אחת בספר.
 - לפני מאה ושבע עשרה / מאה ושבעה עשר שנים נערך ניסוי ובו השתתפו 800 אנשים. הם ניסו לנחש מה משקלו של שור.
 - גם בישראל נערך ניסוי גדול בחוכמת ההמונים. המשתתפים התבקשו לנחש מהי כמות המלח בים המלח. באתר משרד המדע נרשמו עשרים ושלוש / עשרים ושלושה אלף כניסות של אנשים. ממוצע הניחושים שלהם היה כארבעים ושניים / ארבעים ושתיים מיליארד טונות מלח. ניחוש ההמונים היה קרוב מאוד לחישובי המדענים.
 - ברשימת עשר / עשרת האפליקציות הפופולריות ביותר בישראל בעשור האחרון אפשר למצוא את אפליקציית "וייז", שנעזרת בחוכמת ההמונים כדי לסייע לנהגים להימנע מפקקי תנועה.
 - על פי נתונים על יישומונים פופולריים בעולם, כעשרים ושש / עשרים ושישה אחוזים מאוכלוסיית העולם משתמשים לפחות באחד מן היישומונים ואטסאפ, פייסבוק מסנג'ר או טלגרם. על פי נתונים מן השנה שעברה, אחוז המשתמשים בוואטסאפ בחודש הוא כמעט פי שלושה / שלוש מאחוז המשתמשים בטלגרם.

פרק ב: תחביר (80 נקודות)

- לפניכם שני פרקים: פרק ב – תחביר ופרק ג – מערכת הצורות.
- בחרו בפרק שלמדתם: פרק ב – תחביר או פרק ג – מערכת הצורות.
- בפרק שבחרתם ענו על השאלות לפי ההוראות.
- ציינו את שם הפרק שבחרתם: _____
- פרק ב: תחביר (80 נקודות)
- בפרק זה ענו על ארבע מן השאלות 2–6 (לכל שאלה – 20 נקודות).
- שימו לב: • בכל שאלה שתבחרו, ענו על כל הסעיפים.
- תוכלו להיעזר בדף העזר (עמ' 4–5).

2. (20 נקודות)

א. לפניכם משפט פשוט.

לעיתים משתתפים נמנעים מביטוי רעיונות בשל חשש מתגובת חברי הקבוצה. (במשפט כל מילה או צירוף מופיעים במסגרת: מסגרת סביב "מביטוי רעיונות" ובתוכה מסגרת סביב "רעיונות"; מסגרת סביב "בשל חשש מתגובת חברי הקבוצה" ובתוכה מסגרות מדורגות סביב "מתגובת חברי הקבוצה", "חברי הקבוצה" ו"הקבוצה"). נתחו את המשפט: כתבו מעל המילים את התפקידים התחביריים שלהן.

ב. לפניכם שני משפטים.

- (1) חוקרים כבר הוכיחו עד כמה חוכמת ההמונים ברשת מבוססת על דעה מוטה. הסוג התחבירי: _____
- (2) בני אדם נוטים לחקות את חבריהם, על כן השמירה על חשאיית התשובות של חברי הקבוצה חשובה. הסוג התחבירי: _____
- ציינו את הסוג התחבירי של כל משפט.
 - אם המשפט מורכב, תחמו את הפסוקית, וצינו את תפקידה התחבירי.

ג. לפניכם משפט מאוחד.

חברי הקבוצה חסרי מומחיות בתחומים רבים, אף על פי כן ההחלטות של האנשים בקבוצה מצטברות יחד להחלטה נכונה. המירו את המשפט המאוחד במשפט מורכב, בלי לשנות את הקשר הלוגי שבו.

3. (20 נקודות)

א. לפניכם משפט.

אף על פי שפתרון של חברי קבוצה המרוחקים גאוגרפית זה מזה יהיה כנראה טוב יותר מפתרון של אדם יחיד, לא תמיד הוא יעלה בקנה אחד עם אמות המידה של חוכמת ההמונים. מתחו קו מתחת לשלושת הנשואים במשפט.

ב. לפניכם שני משפטים כוללים.

- (1) אנשים מאמינים שהפתרונות לבעיות שונות הם כבר לא בידי האדם היחיד, אלא בידי ההמון. _____

- (2) בחידושים כיום טמונים פוטנציאל רב וגם סכנות רבות. _____

- מתחו קו מתחת לחלקים הכוללים, וצינו מעליהם את תפקידיהם התחביריים.
- ציינו ליד כל אחד מן המשפטים את הקשר הלוגי בין החלקים הכוללים שבו.

ג. לפניכם משפט.

השימוש בבינה המלאכותית אינו אלא התפתחות נוספת של חוכמת ההמונים. כתבו את המשפט מחדש בלי הציור "אינו אלא" ובלי לשנות את משמעות המשפט.

4. (20 נקודות)

א. לפניכם שני משפטים.

(1) על פי מחקרים, אנשים נוטים להגיב בחיוב על מידע שכבר זכה לתגובות חיוביות.

(2) הפתרון הקבוצתי יהיה כנראה טוב יותר מכל פתרון אחר.

- מתחו קו מתחת להסגר בכל אחד מן המשפטים.
- באיזה מן המשפטים ההסגר מחזק את אמינות המשפט? _____
- לפניכם משפט נוסף, ובו הסגר.

כידוע, השימוש בחוכמת ההמונים נפוץ ברשתות החברתיות. כתבו את המשפט מחדש במבנה של משפט מורכב בעל פסוקית נושא. שימו לב: אין להוסיף מידע חדש.

ב. לפניכם משפט מורכב בדיבור ישיר.

"אם תכפו על העובדים סיעור מוחות בקבוצה, תחמיצו רעיונות טובים באמת", אומר פרופסור פולוס.

- תחמו את הפסוקיות במשפט, וכתבו מעל כל אחת מהן את תפקידה התחבירי.
- כתבו את המשפט במבנה של משפט מורכב בעל פסוקית בדיבור עקיף.

5. (20 נקודות)

א. לפניכם משפט.

בעת האחרונה התבשרנו שבינה מלאכותית ניצחה במשחק וידאו, שבמהלכו היא למדה דרכי שיתוף פעולה בין מחשבים ושחקנים אנושיים.

פרקו את המשפט לשלושה משפטים פשוטים, לפי הסדר הכרונולוגי שלהם.

(1) _____

(2) _____

(3) _____

ב. לפניכם קטע, ובו שתי תמורות.

"חוכמת ההמונים היא רעיון מסוכן ומופרך", טוען ד"ר אייל דורון, חוקר חשיבה יצירתית. "לפי רעיון זה, אם מספיק אנשים יתאספו יחד לקבוצה, הם יהיו פתאום חכמים מאוד לעומת הפרט היחיד. יתרה מזאת, הרעיון הזה מפקיע מן האדם את הדברים החשובים ביותר שיש לו בעידן הטכנולוגיה: אישיותו, כישוריו, ניסיון חייו והאינטואיציה שלו".

העתיקו מן הקטע לטבלה שלפניכם את שתי התמורות, כתבו את המילה או המילים שכל תמורה ממירה, והסבירו מה תורם המידע של כל אחת מהן לקטע.

התמורה	המילה או המילים שהתמורה ממירה	תרומת המידע של התמורה לקטע
1		
2		

6. (20 נקודות)

- א. לפניכם משפטים שהושמטו בהם מילות הקישור.
- הוסיפו את מילות הקישור המתאימות לפי הקשר הלוגי שבסוגריים.
- (1) כיום _____ (זמן) אנשים רוצים לפתור בעיה המטרידה אותם _____ (ברירה) לקבל החלטה בנוגע לעניין חשוב בחייהם, הם בדרך כלל פונים למומחים.
- (2) _____ (ויתור/הסתייגות) עדיף להתייעץ עם אנשים שהם מומחים בתחומם, רבים פונים לגולשים ברשתות החברתיות _____ (תכלית) דווקא הם יעזרו להם בפתרון בעיות.
- (3) חוכמת ההמונים נחשבת חזקה יותר מחוכמתו של האדם היחיד, _____ (סיבה) אנשים מעדיפים להיעזר בה במקום לפנות לאדם המומחה בתחומו.
- (4) מחקרים מוכיחים שליחיד יש רעיונות יעילים ומקוריים יותר מלקבוצת אנשים. _____ (ויתור/הסתייגות) מנהלי חברות מתעקשים ליזום האקטונים ומרתונים של חשיבה קבוצתית.
- ב. לפניכם משפט שיש בו דו־משמעות.
- קראתי על חוכמת ההמונים ברשתות החברתיות.
- הקיפו את הצירוף היוצר את הדו־משמעות במשפט זה.
 - ציינו את שני התפקידים התחביריים האפשריים של צירוף זה.
- _____ ; _____
- ג. לפניכם משפט מורכב בעל פסוקית סיבה.
- אחד המשתתפים זכה בפרס, מפני שהניחוש שלו היה קרוב למשקל השור.
- כתבו את המשפט מחדש כך שתהיה בו פסוקית לוואי.

פרק ג: מערכת הצורות (80 נקודות)

- לפניכם שני פרקים: פרק ב – תחביר ופרק ג – מערכת הצורות.
- בחרו בפרק שלמדתם: פרק ב – תחביר או פרק ג – מערכת הצורות.
- בפרק שבחרתם ענו על השאלות לפי ההוראות.
- ציינו את שם הפרק שבחרתם: _____
- פרק ג: מערכת הצורות (80 נקודות)
- בפרק זה ענו על ארבע מן השאלות 7–11 (לכל שאלה – 20 נקודות).
- שימו לב: • בכל שאלה שתבחרו, ענו על כל הסעיפים.
- תוכלו להיעזר בדף העזר (עמ' 4–5).

7. (20 נקודות)

בטבלה שלפניכם נתחו את הפעלים המודגשים – ציינו את השורש ואת הבניין של כל פועל.

הפועל	השורש	הבניין
אנחנו מניחים (מְנִיחִים) שהמומחה יכול לפתור את הבעיה.		
יש אנשים אשר פונים (פּוֹנִים) לציבור, אף שהם צריכים להתייעץ עם מומחה.		
חוקרים הוכיחו (הוֹכִיחוּ) שחוכמת ההמונים לא תמיד יעילה.		
בחשיבה בקבוצות טמונות (טְמוּנוֹת) כמה בעיות.		
ההחלטות הלא מושלמות שלנו יצטברו (יִצְטָבְרוּ) יחד להחלטה נכונה.		
הבינה המלאכותית עשויה לשכלל (לְשַׁכֵּל) את יכולות המעקב שלה באופן חסר תקדים.		
שיפוט חברי הקבוצה מוטעה (מְטָעָה) לעיתים בשל השפעות חיצוניות.		

8. (20 נקודות)

לפניכם חמישה משפטים, ובהם שמות פועל מודגשים.

- (1) חוכמת ההמונים יכולה לִיעֵץ (לייעץ) לאיזה רופא כדאי לָלֶכֶת.
- (2) במקום לְהִתְרוֹצֵץ בין מומחים, אנשים רבים שואלים שאלות במרשתת.
- (3) חשוב לְהִבִּין כי לחוכמת ההמונים יש גם השפעה שלילית על אנשים.
- (4) אנשים פוחדים לְהוֹתֵר (להיותר) בלי רעיון מקורי ולהיחשב לא יצירתיים.
- (5) הציבור מתקשה לְהִבְדִּיל בין דעה למידע.

א. מיינו בטבלה שלפניכם את שמות הפועל המודגשים לפי הבניין.

פעל (קל)	נפעל	הפעיל	פיעל	התפעל

ב. מן השורש של שם הפועל לְהִבִּין כתבו שם עצם במשקל שם הפעולה בבניין פעל (קל).

ג. לפניכם ארבעה שמות. הקיפו את שני שמות הפעולה של שם הפועל לְהִבְדִּיל.
הִבְדִּילָה, בְּדוּל (בידול), נִבְדְּלוּת, הִבְדִּיל

ד. לפניכם ארבעה פעלים. הקיפו את הפועל שהוא בצורת העבר בגוף נסתר של שם הפועל לְהוֹתֵר (להיותר).
הוֹתֵר, נוֹתֵר, הִתְרָה, יִתֵּר (ייתר)

ה. מהו השורש של שם הפועל להתרוצץ?
הקיפו את התשובה הנכונה.
ר-צ/י, ת-ר-ץ, ה-ת-ר-ץ, ר-ו-ץ

9. (20 נקודות)

א. לפניכם קטע, ובו מודגשות צורות בינוני.
בשנים האחרונות משקיעים ברחבי העולם משקיעים משאבים כדי לרתום את השימוש בחוכמת
ההמונים לתחומי הביטחון. אך עדיין לא נמצאו פתרונות לכל האתגרים ש**נכפים** על ארגוני הביון
השונים.
יש לזכור כי לעיתים חוכמת ההמונים עלולה להביא לתוצאות מדיקות (מדויקות) פחות מן התוצאות
של יחידים או של קבוצה מצמצמת (מצומצמת).
(1) ציינו מעל כל אחת מצורות הבינוני המודגשות את חלק הדיבור שאליו היא שייכת.
(2) מבין צורות הבינוני המודגשות העתיקו את שלושת הפעלים הסבילים, וציינו את השורש ואת הבניין
של כל אחד מהם.
הצורה: _____ השורש: _____ הבניין: _____
הצורה: _____ השורש: _____ הבניין: _____
הצורה: _____ השורש: _____ הבניין: _____

ב. לפניכם משפט, ובו מילה מודגשת.
לדעת החוקרים, זהו רעיון ישים, שימושי וחדשני.
(1) השורש של המילה ישים במשפט זה הוא _____.
(2) המשקל של המילה ישים במשפט זה הוא _____.
בהקשר אחר המילה ישים יכולה לשמש פועל בעתיד.
(3) השורש של הפועל ישים הוא _____.
(4) הבניין של הפועל ישים הוא _____.

10. (20 נקודות)

א. לפניכם קטע שחסרים בו פעלים. כתבו בכל מקום ריק את הפועל המתאים על פי השורש שבסוגריים.
אין צורך לנקד.
היישומון "וייז" הוא יישומון ניווט ש _____ (פ-ת-ח) על ידי חברת הזנק ישראלית. היישומון _____ (י-
ע-ד) לשרת מטרה אחת – _____ (י-ב-ל) את המשתמשים ליעד שלהם בדרך המהירה ביותר.
"וייז" היא תוכנה שיתופית, והיא _____ (ע-ד-כ-ן) כל הזמן על ידי קהילת המשתמשים. המידע
ה _____ (ק-ב-ל) מדיווחים ביישומון _____ (ע-ב-ר) לכל המשתמשים, וכך הם יודעים אם יש עומסי
תנועה, חסימות או מכשולים בכבישים. התוכנה יכולה _____ (ז-ה-י/ה) עומסי תנועה באופן אוטומטי
ו _____ (י-ד-ע) על כך מייד.

ב. לפניכם קטע שחסרים בו שמות עצם. כתבו בכל מקום ריק את שם העצם המתאים על פי השורש שבסוגריים. אין צורך לנקד.

לפני שנים אחדות ערך משרד המדע _____ (נ-ס-י/ה) שנועד להוכיח את אמיתות הרעיון, ולפיו חוכמת ההמונים אינה נופלת מחוכמתם של המומחים. לציבור הוצגה השאלה כמה מלח יש בים המלח. אלפי _____ (י-ש-ב) נענו לאתגר, ומדענים ממרכז המדע – ים המלח והערבה ומן המכון הגאולוגי נרתמו למשימה. את ה _____ (י-ו-ז-א) חשף שר המדע. לאחר _____ (ש-ק-ל-ל) הניחושים של הציבור התברר כי רוב ה _____ (ש-ו-ב) היו קרובות מאוד לחישובי המדענים. מלבד אתגר ים המלח, גם הישראלי ליאור צורף ניסה להוכיח שרעיון חוכמת ההמונים עובד באמצעות _____ (ר-צ-י/ה) בוועידת הטכנולוגיה הבינלאומית TED. כזכור, על פי רעיון חוכמת ההמונים, ב _____ (ת-נ-י/ה) מסוימים חוכמת ההמונים טובה מחוכמתו של מומחה יחיד.

11. (20 נקודות)

א. לפניכם רשימת מילים.

פְּנִיָּה (כווייה), מַאֲפִיָּה (מאפייה), חֲנִיָּה (חנייה), פְּנִיָּה (פגייה)
(1) בטבלה שלפניכם מיינו את המילים לשתי קבוצות, לפי דרך התצורה שלהן.

שורש ומשקל	בסיס וצורן סופי

(2) בחרו באחת מן המילים שדרך התצורה שלהן היא בסיס וצורן סופי, וכתבו מהי משמעות הצורן הסופי.

ב. לפניכם שני משפטים, ובהם מודגשת המילה נְסִיּוֹנִי (ניסיוני).

(1) הקיפו את סוג הצורן של המילה המודגשת, וציינו את משמעות הצורן שלה. השימוש בחוכמת ההמונים בעולמות הביון והמודיעין הוא נְסִיּוֹנִי.

סוג הצורן: נטייה / גזירה

משמעות הצורן: _____

נְסִיּוֹנִי מלמד אותי שתמיד עדיף להתיעץ עם אחרים לפני קבלת החלטות.

סוג הצורן: נטייה / גזירה

משמעות הצורן: _____

(2) הבסיס של המילה נְסִיּוֹנִי הוא נְסִיּוֹן (ניסיון).

לפניכם מילים בצורת הרבים. הקיפו שלוש מילים שהמשקל שלהן זהה למשקל של המילה נְסִיּוֹן. דְּמִיּוֹנוֹת, שְׁטִפּוֹנוֹת, זְכָרוֹנוֹת, פְּזִמוֹנִים, עֲקָרוֹנוֹת, פְּמוֹטוֹת

כל הבגריות בלשון עם פתרונות מלאים: www.guyai.co.il/bagrut/lashon